

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата сільськогосподарських наук,
доцента **ЦАП Світлани Володимирівни**
на дисертацію **ПТЕРИ Лілії Володимирівни**
на тему: **«Ефективність використання соняшникового білкового
концентрату в годівлі перепелів»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Актуальність теми дослідження. Соняшниковий білковий концентрат – це інноваційний альтернативний продукт рослинного походження з високим вмістом протеїну, відсутністю антипоживних речовин та високою засвоюваністю протеїну. У світовій науковій спільноті останні роки проводяться активні дослідження продуктів обробки соняшнику та соняшникового шроту, серед яких основне місце відводиться продукту з високим вмістом протеїну та низьким вмістом клітковини.

У дисертації було досліджено питання використання соняшникового білкового концентрату у годівлі молодняка перепелів та перепілок-несучок. Такі дослідження є важливими з точки пошуку місцевих стабільних ланцюгів постачання джерел протеїну та забезпечення його потреби у годівлі птиці.

Підтвердженням актуальності обраної теми дослідження, новизни, практичної значимості проведених досліджень є її зв'язок з **науковими програмами, планами, темами**. Дисертація є частиною проведених досліджень за науковим проектом «Науково-практичне обґрунтування протеїнового живлення тварин» (номер державної реєстрації 0122U001640, 2022–2023 рр.), що фінансується Міністерством освіти і науки України.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності. Метою дослідження є вивчення ефективності використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів м'ясного напрямку продуктивності. Досягнення поставленої

мети та виконання завдань забезпечується вдало підібраними методичними прийомами та вмілим застосуванням методики дослідження.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертація Л. В. Пітери на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачкою особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Робота характеризується єдністю змісту, містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати досліджень. Дисертація відповідає спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Аналіз дисертації Л. В. Пітери засвідчує продуманість і вмотивоване представлення дослідницького апарату, глибоке опрацювання здобувачкою понятійного поля дослідження. Цілком виправданою є структура дисертації, що засвідчує виважений підхід авторки до порушеної проблеми, обраний ракурс якої на тлі світової продовольчої кризи надає роботі вагомості, інноваційності та експериментальної пошуковості, що видається особливо значущим. Наукові положення, висновки та рекомендації повною мірою представляють результати проведених досліджень, для обґрунтування яких використано новітні наукові праці закордонних та українських дослідників.

Авторкою переконливо доведено актуальність обраної теми дослідження, вказано на ступінь її розроблення в науковому середовищі, чітко визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження. Здобувачкою розкрито основні концептуальні засади наукової роботи, зазначено методологію дослідження, наголошено на науковій новизні, теоретичній та практичній вагомості дисертації, надано інформацію щодо результатів апробації дослідження та їх впровадження, що вказує на досконале володіння здобувачкою даною темою.

Новизна представлених теоретичних та експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень. Здобувачкою вперше здійснено науково-обґрунтовану оцінку використання українського продукту – соняшникового білкового концентрату у якості протеїнової добавки в раціонах перепелів м'ясного напрямку продуктивності та перепілок-несучок. За результатами досліджень удосконалено наукові основи розроблення раціонів для годівлі перепелів, спрямовані на часткову заміну комбікормової сировини продуктом українського виробництва.

Авторкою доведено доцільність застосування в комбікормах для перепелів соняшникового білкового концентрату, вивчено його вплив на продуктивність молодняку перепелів та перепілок-несучок, використання ними поживних речовин корму.

Встановлено, теоретично та експериментально обґрунтовано оптимальні рівні альтернативної протеїнової добавки в кормах для перепелів та вивчений її вплив на інтенсивність росту, збереженість, м'ясну продуктивність, яєчну продуктивність, біохімічні показники крові, визначено економічну ефективність використання добавки в раціонах перепелів.

Практичне значення одержаних результатів. У результаті проведених досліджень із вивчення ефективності використання соняшникового білкового концентрату, як альтернативної протеїнової добавки рослинного походження в годівлі перепелів, теоретично обґрунтовано і експериментально доведено можливість заміни білкових продуктів тваринного походження, соєвих шроту та макухи.

Встановлено оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів. Було визначено, що включення 10 % соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для молодняку перепелів та перепілок-несучок повноцінно замінює більш дорогі інгредієнти комбікорму.

Виходячи з отриманих даних, було визначено оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів.

Основні результати досліджень було апробовано в умовах сільсько-господарського виробничого кооперативу «Вівсяницький» Вінницької області і впроваджено у навчальну програму під час викладання дисциплін «Методика дослідної справи» та «Годівля тварин і технологія кормів» на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України під час підготовки фахівців ОС «Бакалавр» зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення дисертації опубліковано у 8 наукових працях, з яких 3 статті у фахових наукових виданнях та 5 тез наукових доповідей, що відповідає вимогам МОН України.

Оформлення дисертації та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами з дотриманням системного викладення матеріалу. Робота написана державною мовою, стиль викладення матеріалу – науковий, літературний. Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю і завершеністю. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження або вказують на окремі суперечності, що може слугувати підґрунтям дискусії під час прилюдного захисту дисертації. Однак, попри відзначений позитив у контексті наукової дискусії, вважаємо за необхідне висловити деякі міркування, що виникли в процесі рецензування і потребують уточнень і пояснень:

1. Бажано було б розширити перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.

2. Поряд з достатньою кількістю наведених літературних джерел у розділі «Огляд літератури» за останні роки трапляється застаріла література, яку бажано б було замінити новішою.

3. На думку офіційного опонента, у розділі «Результати власних досліджень» замість терміну «загиблої птиці» доцільніше використовувати термін «падіж птиці» відповідно до ДСТУ 4533:2006 «Птахівництво. Терміни та визначення понять».

4. Поясніть, чим Ви керувалися, використовуючи 5 %, 10 та 15 % соняшникового білкового концентрату у двох науково-господарських дослідках в годівлі молодняку перепелів та перепілок-несучок, а не інші рівні включення?

5. У розділі «Результати власних досліджень» доцільно було б надати повну поживність преміксу і перенести її в додатки.

6. Чому саме у складі комбікорму при включенні соняшникового білкового концентрату не проводили заміну соєвого шроту, як робили інші дослідники, а змінювали співвідношення компонентів комбікорму?

7. Поясніть різницю між соняшниковим шротом та соняшниковим білковим концентратом.

8. Варто було б провести додаткові дослідження з визначення перетравності поживних речовин соняшникового білкового концентрату у молодняку перепелів та перепілок-несучок, а не лише перетравність поживних речовин комбікормів, до складу яких входив соняшниковий білковий концентрат.

9. Список використаних в дисертації джерел, який нараховує 161 найменування, містить 2 джерела виданих російською мовою.

10. У роботі інколи трапляються окремі граматичні, орфографічні, стилістичні помилки.

Відзначені недоліки жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки дисертації Л. В. Пітери, а поставлені запитання носять уточнюючий та дискусійний характер.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертація Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» за актуальністю, ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повноти викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володіння методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація відповідає спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка **Пітера Лілія Володимирівна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Офіційний опонент, доцентка кафедри технології годівлі і розведення тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка Світлана ЦАП

Підпис Світлани Цап засвідчую:
Начальник відділу кадрів ДДАЕУ

 Юлія КАРАМУШКА